

**SALIYA
KAHAWATTE**

**RANDE
NA
SLE
PO**

**JAK NAJÍT LÁSKU,
KDYŽ JI NEVIDÍTE**

SALIYA KAHAWATTE

Nele-Marie Brüdgam

RANDE **NASLEPO**

Originally published in Germany under the title
MEIN BLIND DATE MIT DEM LEBEN
First published by Eichborn AG, Frankfurt am Main, 2009.
Copyright © 2011 by Bastei Lübbe AG, Cologne.

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © David Jirsa, 2017
Obálka © Pavel Tůma – RITA, 2017
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7585-350-9 (pdf)

SALIYA KAHAWATTE

Nele-Marie Brüdgam

RANDE **NASLEPO**

Přeložil: David Jirsa

Pro mou matku

PRVNÍ KAPITOLA

Současnost. Jasno

Moje oblíbená cesta vede kolem jezera Außenalster. Na procházky chodím hrozně rád. Pokud to jde, vyrazím jednou nebo dvakrát týdně, nejčastěji večer po práci. Začínám vždy na ulici Schwanenwik, přímo u jezera. Díky větru hned poznám, jak zrovna vypadá hladina vody; jestli je rovná jako zrcadlo, trošku vlnitá, nebo opravdu rozvířená. Vyrazím na sever, směrem ke kantýně hamburského senátu, kde stojí policejní vůz. Policajti často nechávají běžet topení, takže jejich auto poznám podle zápachu benzínu a vrčení motoru. Když je ale slunečné léto, všimnu si vozidla jen občas – pouze pokud je příznivé světlo a dívám se ze správného úhlu. Následuje veslařský klub, mešita a malý park. Tam se jde mírně z kopce a mění se půda pod nohama, takže cítím, že se dotýkám kořenů stromů. Mám-li opravdu hodně času, zaběhnu si ještě k velkému mostu, kam občas vánek zaneše vůni brambor z nedaleké restaurace. Potom se otočím a vrátím se stejnou cestou, kterou jsem přišel.

Tuhle historku vyprávím nerad, protože lidi si hnedka pomyslí: úplně magor! Je skoro slepý, kulhá, a přesto se promenáduje sám, ve tmě, a navíc kolem vody! Někteří si to nejenom myslí, ale taky to říkají nahlas. Pravděpodobně

u toho ještě nasazují šokované grimasy, ale to já naštěstí nevidím.

Neustále taky slyším jednu radu: „Buď rozumný a vezmi si alespoň hůl.“ Co na to mám odpovědět? Nerad znám cynicky, ale často mi nezbývá než se zeptat: „A kterou hůl myslíš? Slepeckou, nebo francouzskou?“

Zbývá mi přesně pět procent zraku, takže na místech, která neznám, slepeckou hůl skutečně potřebuju. Kromě toho jsou mé kyčle na maděru, za což vděčím chemoterapii. Už nějakou dobu mám sice náhradu pravého kyčelního kloubu, jenže ta už je tak opotřebovaná, že ji pravděpodobně budou muset vyměnit. Dost silně to od chemoterapie schytala taky levá kyčel, kterou mi zatím neoperovali. Čistě teoreticky by tedy bylo rozumné, kdybych francouzské hole používal. V praxi je ale blbost, abych se tahal se dvěma holemi. A i kdybych to zvládnul, nemohl bych si pak pořádně užívat své procházky. Na hůlky tedy kašlu.

Než jsem se na svoji oblíbenou trasu vydal poprvé sám, doprovázel mě vždycky kamarád. Nacpal jsem si při těch procházkách do hlavy různé typy podloží, na která cestou narazím. Slouží mi totiž jako spolehlivé záchytné body: asfalt, dlažební kostky, šterk, pískovec, tráva. Orientaci mi usnadňují jak asfaltové bubliny, tak i různě velké dlažební kostky. Takové nerovnosti nohama dobře cítím, slyším taky, že se mění způsob chůze kolemjdoucích lidí. Kromě toho mi s orientací pomáhá všechno, co dokážu zaslechnout, ucítit nebo ohmatat: hlasy lidí, vítr ve větvích, cinkání skleniček, hudba, pneumatiky a motory, vůně jídla a květin... Pro všechny případy jsem si taky zapamatoval, kolik přesně musím udělat kroků, abych se dostal od jednoho záchytného bodu k druhému.

Jelikož většinou nasazuji dost svižné tempo, ostatní chodci ani nepostřehnou, že mám nějaké zrakové postižení. Dokonce se mi už stalo, že se mě někdo zeptal na cestu.

Taky moje zničené kyčle postřehne málokdo, občas ani já sám. Mívám samozřejmě bolesti, ale když mám dobrý den, dokážu je zkrátka potlačit. V posilovně se navíc starám o to, abych si vypracoval svaly dost silné na to, aby to kyčlím trochu ulehčily.

Občas se možná jako magor skutečně chovám, ale moje procházky a návštěvy posilovny neznamenají nějakou extravagantní zálibu, nýbrž opatření, které potřebuju k přežití. Potřebuju totiž rovnováhu. Tím myslím duševní i tělesnou vyrovnanost, rovnováhu mezi tělem a duší. Člověk totiž může procházet životem, pouze pokud má všechno srovnané. A jelikož mně matka příroda příliš mnoho rovnováhy nenadělila, musím ji získat sám – procházkami na čerstvém vzduchu, každodenním sportováním a cvičením. Jeden den trénuju sílu, další den výdrž. Strídám to pravidelně a vždycky cvičím přesně 45 minut. Před časem jsem ještě s kámošem dělal jogging, ale po jednom nebezpečném pádu jsem si to rozmyslel a výdrž teď cvičím na běžeckém pásu nebo v bazénu. Aspoň trochu rozumu tedy očividně mám.

Od chvíle, kdy jsem se začal tak intenzivně věnovat svojí rovnováze, se mi žije vážně dobře. Nepopírám ale, že oficiálně jsem na sto procent těžce tělesně postižený. To postižení mi už ale nestojí v cestě – ani na procházkách, ani v životě. Víím, co od sebe můžu očekávat, znám své cíle a dosahuju jich. Pořád dokola se ujišťuju, že na tom vlastně není nic těžkého. Kromě rovnováhy musíte v životě zvládnout ještě pár dalších výzev. Zaprvé: Nikoho nesmíte nechat, aby vám vnucoval cíle, musíte o nich rozhodovat sami. Zadruhé: Důvěřujte svým pocitům a intenzivně využívejte ty smysly, které máte k dispozici. Zatřetí: Sežeňte si kvalifikované a důvěryhodné pomocníky. Začtvrté: Investujte energii.

Věřím, že poslední bod mého seznamu je ze všeho nejsnadnější. Lidi mají tolik síly! Škoda, že ji jen málokdy využívají.

Z vlastních zkušeností vím, že lidi považují za nemožné to, co si nedovedou představit. Kvůli tomu se uzavírají jen ve svých omezených myšlenkách a nechávají si utéct různé skvělé příležitosti. A reagují potom nedůvěřivě nebo nejistě, když jim někdo jako já ukáže, že je možné vést i zdánlivě nepředstavitelný život. Mnozí mě kvůli mému postižení nejraději prostě a jednoduše litují. Je pro ně příliš namáhavé jednat jako se sobě rovným s úspěšným a tělesně zdatným člověkem, který má shodou okolností také nějaký ten hendikep.

Jakožto učitel, konzultant a obchodní poradce pracuju s lidmi několik hodin denně. Všichni moji zákazníci vědí, že jsem skoro slepý, a nemají s tím žádný problém. Říkají si, že Kahawatte má možná problém, ale je to jeho problém, nikoliv jejich. My ho platíme, on dělá svoji práci. Zákazníci to zdoluhavě neokecávají a neberou zbytečné ohledy. Zajímají je jen a pouze výsledky. To se mi líbí.

Některým zákazníkům je moje postižení ukradené, někteří vědí, že jsem díky svému hendikepu získal schopnosti, ze kterých teď oni můžou profitovat. Mám totiž extrémně jemné smyslové vnímání, takže dokážu postřehnout věci, které normálním lidem zůstávají skryté.

Často se říká, že oči jsou zrcadlem duše. S tím na mě ale nechodte, já poznám vaši duši podle hlasu. Pokud se mě někdo pokouší balamutit pomocí hlasu, šeredně se spálí. Strach, radost, lži, upřímnost, nejistota, odměřenost, srdečnost, odmítnutí i náklonnost... Všechno to slyším, třebaže si můj protějšek myslí, že mluví klidně a bez emocí.

Nedávno mi jeden obchodní poradce řekl: „Jelikož vnímáš okolí pouze zvukově, tak si ukládáš informace jiným způsobem, jinak je vyhodnocuješ a docházíš k jiným závěrům. To je moc cenná pracovní kvalifikace. U tebe se nedá mluvit o postižení, je to jen jiný způsob dosahování výsledků.“ Kdybych nechal rozhodnout všechny ty asistenty pro postižené, poradce

nebo byrokraty z úřadu práce, dělal bych dnes nějaký džob, který by se ke mně vůbec nehodil. Nejspíš bych vyráběl kartáčky na zuby. Měl jsem původně dostat „vzdělání odpovídající mému postižení“, což by mě pravděpodobně zavedlo přímo do chráněné dílny pro nevidomé. A ještě očekávali, že jim za takovou příležitost budu vděčný, protože zvláštní vzdělání pro postižené přece něco stojí a taky chráněné dílny přijdou daňové poplatníky na celé jmění. Pořád dokola mě upomínali: „Budte realista a přestaňte být snílek.“

Svým způsobem jsem realista. Vždy jsem si říkal: Pokud se nějaký vzdělaný, schopný a motivovaný člověk celý život nudí na náklady státu, je to lidská i ekonomická katastrofa. Já dnes vedu samostatný, spokojený a ekonomicky smysluplný život. Platím daně, pro výplatu si do mojí firmy chodí slušný počet zaměstnanců a nikdy se nenudím. Právě naopak. Můj běžný pracovní den je pořádně stresující. Makám dvanáct hodin denně, volné víkendy mám jen zřídka. Nepřeháním to, ale nechci dopustit, abych pracoval pod hranicí své výkonnosti. Každý den si užívám, cokoliv právě dělám. Zábava je skoro stejně důležitá jako rovnováha. U nás v kanceláři pracujeme tvrdě, ale taky se u toho výborně bavíme. Můj tým je mladý, „fresh and funky“.

Onu rádoby dobře míněnou radu „přestaňte být snílek“ považuju za fatální. Kam by to vedlo? A jak by to mělo fungovat? Měl bych si vypnout mozek? Úmyslně si pořídit „postižení fantazie“? Mně už docela stačí postižení zraku a pohybu.

Já jsem své sny dokázal uskutečnit. Dokonce i ty, o kterých jsem se skoro ani neodvážil snít. Do jisté míry se mi splnily dokonce i sny, o kterých jsem sám nevěděl. Dříve jsem ani nedokázal pomyslet na to, že bych mohl pracovat jako obchodní poradce na volné noze. Dneska vidím, že je to mé poslání a že to bylo přání, které ve mně takřikajíc dřímalo ukryté pod povrchem.

Urazil jsem ale pořádně dlouhou cestu. Prošel jsem si řadou krizí, zažil jsem dokonce i naprosté osobní katastrofy. Býval jsem k smrti vyčerpaný a vypěstoval jsem si řadu děsivých fobií a vzorců chování, které mě ohrožovaly na životě. Připadal jsem si méněcenný. Vědomě jsem se poškozoval, místo abych se pokoušel načerpat novou energii. Několikrát jsem to prostě vzdal a klesnul jsem tak hluboko, jak jen člověk klesnout dokáže.

Musel jsem překonat spoustu překážek. Řadu mi jich připravil osud, ale pár překážek jsem postavil sám sobě. Jiné mi nachystali někteří hloupí nebo závistiví kolegové. Naše ekonomické a sociální struktury dokážou být nepříznivé i pro lidi, jejichž smyslové orgány fungují bezproblémově. Velice rychle jsem se naučil, že kdo bojuje, může sice prohrát, ale kdo nebojuje, prohraje kontumačně.

K jednomu z mých nejdůležitějších rozhodnutí jsem dospěl, když mi bylo devatenáct a rozhodovalo se o mé profesní kariéře. Zatajil jsem tenkrát svůj špatný zrak zaměstnavatelům, nadřízeným i kolegům. Skoro patnáct let jsem předstíral, že vidím normálně. Svižně jsem šplhal po kariérním žebříku. V hotelu jsem se z číšnického praktikanta vypracoval až do vyššího managementu. Mojí specialitou byla vysoká gastronomie a pětihvězdičkové hotelnictví. Kdybych přiznal svůj hendikep, nikdy bych takové příležitosti nedostal a nikdy bych nemohl předvést, co všechno dokážu, co ve mně je.

Celé roky mého života byly jedna gigantická lež, spoustu lidí jsem naprosto cíleně tahal za nos. Nejdřív bez skrupulí, později se sice začínalo ozývat svědomí, ale i na to si člověk zvykne. Díky lžím jsem toho hodně získal, ale taky jsem za ně musel zaplatit vysokou cenu: Jednoho dne byla moje fyzická i psychická zátěž tak silná, že jsem se kompletně sypal. „Game over“.

Zpátky na nohy jsem se dostával dlouho a obtížně. Mělo to všechno smysl? Skoro všechno, řekl bych dnes. Všechny

ty objížděky, kterými jsem se musel kodrcat, a bahno, kterým jsem se musel brodit, mě nakonec zavedly k bodu, na kterém jsem si konečně mohl říct: Tady jsem správně.

Od chvíle, kdy jsem přestal tajit svoji zrakovou poruchu, slýchám neustále stejnou otázku: „Co vidíte?“ Na to je těžké odpovědět, ale pokusím se. Ve středu mého zorného pole – tam, kde mají ostatní nejostřejší zrak – je velká šedá skvrna. Skrže ni vidím svět asi jako skrže tři tlusté sklenice s mlékem nebo krupicovou kaší. Nedokážu vidět trojrozměrně, a tak žiju v malém, šedém, dvojrozměrném světě. Jakýkoliv pohyb je pro mě vizuálně téměř nezaznamatelný, čím rychlejší, tím hůře pro mě. Příležitostně dokážu identifikovat některé budovy, a když je slunečný den, zvládnou skrže svoji mléčnou skvrnu rozlišit třeba i některá velká písmena na plakátech. Nedávno jsem na jedné cestě, kterou jsem moc dobře neznal, zažil celkem bolestivé setkání s kandelábrem. Suma sumárum: nevidím skoro nic. A co člověk nevnímá, to ani nedokáže popsat.

Proto se obvykle vykašlu na to, abych se na oplátku zeptal: „Co slyšíte?“ Vím totiž, že ostatní toho slyší daleko méně než já, takže by mě zajímalo, kolik jim toho uniká. Na takové otázky ale přicházejí neuspokojivé odpovědi. Myslím, že co se týče šířky i hodnoty informací, které dokážou vnímat ostatní, jsem na tom podobně jako oni. Hodně zraku a relativně málo sluchu poskytne člověku stejný výsledek jako málo zraku a hodně sluchu.

Nechci nic přikrášlovat a řeknu to zřetelně a nahlas: Být zrakově i tělesně postižený stojí totálně za hovno. S radostí bych se svých hendikepů vzdal. Na druhou stranu mě extrémně irituje, když si někdo stěžuje a fňuká. Kvalita mého života je rozhodně vysoká. Mám velmi zajímavou práci a pohodlný byteček. Když mám zdravotní problémy, je o mě dobře postaráno a na rozdíl od jiných zemí po mně v nemocnici nechtějí kreditku. Když se mi někdy nedaří,

nemusím jít hned žebrať, vyřeší to sociální pojištění. Nemůžu si zkrátka na nic stěžovat. Můj život má ještě tolik dalších šťastných a nádherných stránek, že můžu s hlubokým přesvědčením prohlásit: Jsem bohatý člověk a užívám si jeden každý den.

1985. Všechno se rozplývá

Školní rok se blíží ke konci. Devátá třída, zeměpis. Přednáším referát.

„Indonésie leží v jižní Asii, přímo na zemském rovníku. Její rozlohu tvoří více než 17 000 ostrovů. Největší z nich se jmenují Sumatra, Borneo, Jáva a Celebes. A... hmm...“

Učení se z paměti mi sice jde dobře a trémou jsem vlastně také nikdy příliš netrpěl, ale referáty pro větší skupiny posluchačů nejsou moje specialita. Udělal jsem si i poznámky, kdybych náhodou zazmatkoval a ztratil nit. A právě teď zmatkuju vydatně. Beru si do ruky lístek s poznámkami, zvedám ruku. Pomalu, výše. Nosem se skoro dotýkám papíru.

„Momentíček, ach, takže... hlavní mě..., no, hlavní město se jmenuje Jak... ehm... Jakar... nó...“

Trapný idiot. Samozřejmě vím moc dobře, že hlavní město je Jakarta. Jsem ale vykořeněný. Lístek s poznámkami je skoro nečitelný. Písmo je nějak slabé, jednotlivá písmenka splývají. Ruce se mi třesou a potí, křečovitě mačkám své poznámky a dále jen koktám. Slyším, jak se spolužáci hihňají a něco si šeptají. Považují mé koktavé

představení za skvělou show. Učitel se zvedá a přerušuje můj referát.

„No, Saliyo, nedokážeš to písmo rozluštit? Teď mě dobře poslouchej: Když už necháváš matku, aby za tebe psala referáty, tak si nejdřív párkrát přečti, co tam vlastně napsala, než se sem postavíš!“

Zírám na něj jako zkamenělý a nechápu, co se děje. Mezitím se rozklepu a potom se po celém těle. Slabým hlasem pokračuju.

„Děláš ze sebe kašpara, přestává to být k smíchu!“ Učitel zní rozčileně. Já to ale nevzdávám a dál se s textem trápím. Nakonec dostanu za referát pětku. „A to ti zaručuju, že si pak ještě promluvíme s tvou matkou!“

Několik měsíců předtím jsem matce řekl: „Myslím, že trochu hůř vidím.“ Šla se mnou k očnímu, který pak mluvil o nějaké oční poruše a předepsal mi brýle. Přestože mi vůbec nepomáhaly, pravidelně jsem je nosil. Nějak se to všechno spraví, myslel jsem si tenkrát.

Po tom referátu jsem se chtěl studem propadnout do země. Cítil jsem, že se stane něco nepříjemného. Protože se mi ta předtucha vůbec nezamlouvala, radši jsem ji potlačil a řekl jsem si: Ten blbý doktor mi předepsal špatné brýle. Musím k němu zajít znova. To je otrava. Hlavně proto, že jsem si před nedávnem pořídil dva nové koníčky. Jednak se ze mě stal vášnivý běžec a každý den jsem trénoval, jednak jsem se po letech flákání rozhodnul, že začnu brát školu trochu vážněji a vylepším si průměr známek. Pro obě záliby jsem potřeboval pořádné brýle.

Ještě ten den, kdy jsem měl svůj referát, zavolal zeměpisář matce. Vysvětlila mu, že mi sice s přípravou referátu pomáhala, ale že jsem si ty poznámky vážně napsal sám. Když dotelefonovala, chtěla se mnou mluvit.

„Saliyo, o co tam šlo?“

„Ty poznámky byly nečitelné, dokonce i s brýlemi.“

„Dobře, ale ten učitel si myslí...“

„Začal jsem navíc panikařit, nemluvíím před lidma rád, vždyť to víš.“

„To ano, ale řekni mi prosím upřímně...“

„Ach jo, mami, to je jedno!“ přerušil jsem ji. „Prostě jsem to nezvládnul, zmastil jsem to. A teď mi dej pokoj, chci si jít zaběhat.“

Nechala mě na pokoji, co jí ostatně zbývalo? Bylo mi patnáct – to není pro pubertáka snadné období. A pro jeho matku teprve ne.

V následujících týdnech jsem se koncentroval na svoji sportovní výkonnost. Při tréninku jsem měl ale problém přečíst na svých digitálních hodinkách čas. Přesto jsem myšlenky na problém se zrakem potlačoval a zavrhnul jsem i další návštěvu doktora. Celá ta záležitost neseděla do mého konceptu, takže jsem ji zkrátka zametl pod koberec. „Dnešek je prvním dnem zbytku mého života.“ Tímhle motem jsem se tehdy řídil a občas se ho držím i dnes. Počítá se každý moment, neodkládej život na zítřek!

Na školním mistrovství jsem zaběhl kilometr přesně za tři minuty. Obrovský úspěch. Už když jsem přebíral čestný diplom, věděl jsem, co je můj další cíl: závod na deset kilometrů. Chtěl jsem se za každou cenu zúčastnit nějakého velkého závodu v ulicích města, třeba půlmaratonu.

Následující prázdniny jsme výjimečně netrávili na Srí Lance, odkud pocházel můj otec, ale vyrazili jsme na turistickou výpravu do jižního Tyrolska. Během jedné cesty ukázal otec na horu, která se proti nám tyčila. „Dívej se, jak ta lanovka vjíždí do stanice,“ řekl mi.

Chvilí jsem zíral směrem, kterým otec ukazoval, pak jsem se na něj našťavaně ohlédl a zeptal se: „Kde přesně?“

„Jsi snad slepý? Táhle!“ přidala se moje sestra a taky začala mávat rukou směrem ke svahu. Pohledem jsem její

ruku následoval, ale nenašel jsem ani stanici, ani lanovku. „Tam nic není, jen nějaký hnědý kopec,“ odpověděl jsem bezradně. Celá rodina zmlknula.

„Saliyo, tady něco nehraje,“ tvrdila pak matka. „Musíme znovu k očnímu, a to hned. S dovolenou je konec.“

Nejdřív mě to šokovalo a chtěl jsem protestovat. Nakonec jsem si ale pomyslel: Ok, co v Tyrolsku, pro mě za mě můžeme jet domů. Dají mi nové brýle a možná i kapky do očí nebo něco takového. Nebyl jsem strašpytel a tyhle věci jsem moc neřešil. Naopak, sklenici jsem vždycky viděl poloplnou: Prostě to nějak dopadne! Zato matka se ze všech sil snažila, aby zněla klidně, ale nedokázala zakrýt, že si dělá starosti. Otec působil nezúčastněně.

Vyšetření u očního mi připadalo nekonečné. Neustále mi kapal do očí různé tekutiny, aby mi tak rozšířil zornice. Ještě několik hodin poté jsem viděl ještě rozostřeněji než v minulých týdnech. První lékař nedošel k žádným přesvědčivým výsledkům, takže mě poslal ke kolegyni. Celá ta procedura se opakovala a mně to začínalo jít na nervy. Skutečný odpor jsem ale pocítil až ve chvíli, kdy mě lékařka číslo dvě po poslední prohlídce vyšachovala z ordinace, aby si mohla o samotě promluvit s mojí matkou. Neklidně jsem postával v čekárně, dokud si mě doktorka nezavolala zpátky.

Diagnóza byla nezpochybnitelná: akutní odchlípení sítnice. Během relativně krátké doby jsem ztratil osmdesát procent zraku. Experti si nedokázali vysvětlit, jak je možné, že se problém vyvinul tak náhle. Zato bylo očividné, že situace se pekelně rychle zhoršovala.

„A co teď?“ zíral jsem zoufale na matku.

„Já taky nevím... Měli bychom ti zařídit operaci v nějaké oční klinice...“

Doktorka nám vysvětlila, že mi může pomoci pouze operace laserem. „Jinak brzy neuvidíš vůbec nic.“ Matce i mně to vzalo dech. Seděli jsme jako přikovaní.

Cák – šplouch – cák – šplouch... Cestou domů lilo jako z konve. Drhnutí stěračů mám v uších dodnes. Během celé cesty jsme neřekli ani slovo. Hlavou se nám honily složité otázky, které jsme nedokázali převést do slov, natož si na ně odpovědět. Jasně bylo jen to, že odted' bude všechno jinak. Poprvé v životě jsem měl opravdový strach. Strach z budoucnosti a z nejistoty, která zaplavila i moji přítomnost.

Slovo „laser“ jsem do toho dne slyšel pouze v kině. Viděl jsem *Hvězdné války*, ve kterých Luke Skywalker laserovým mečem porazil spousty nepřátel. Nedokázal jsem si ale představit, v čem mohla spočívat operace laserem. Tenkrát to byla novinka. Odkázali nás na jakousi fakultní nemocnici, kde nám oznámili: „Díky operaci je šance, že se podaří odchlípnutí sítnice napravit, nebo alespoň zastavit.“ Existovalo ale také riziko, že laser tkáň ještě více poškodí. Ve skutečnosti jsem neměl na výběr. Bez provedení zásahu bych pravděpodobně brzy oslepnul tak jako tak. Hop, nebo trop. Matka to jednou zkusila u lékaře. Nastříkal mi do očí ginkgo a museli jsme zaplatit spoustu peněz. Bylo to celé k ničemu.

Asi tři týdny po oznámení diagnózy jsem se opět ocitnul ve sci-fi filmu. Jednu zornici mi zafixovali a hlavu mně strčili do jakéhosi futuristicky vypadajícího přístroje. Blýskala přede mnou modrá světélka. Byl jsem při plném vědomí a cítil jsem, jak paprsky světla procházejí mým okem a plnou silou vrážejí do zadní části lebky. Hlava mi začala bolestivě třeštit. Byla to skutečná muka.

Následující dny jsem musel zůstat doma v zatemněném pokoji. Dnes bych si něco takového užil, mám šero rád, ale tenkrát jsem ještě k životu potřeboval zrak, byl jsem takřkajíc nastavený ve sledovacím módu. Musel jsem prostě jenom sedět, nemohl jsem číst, dívat se na televizi, nemohl jsem se učit – strašné. A jako by to všechno nestačilo, nemohl jsem ani běhat.

Seděl jsem ve tmě a přikradla se ke mně nová, neznámá myšlenka: Možná si budu muset na tmu zvyknout, možná je to moje budoucnost. Zoufalství se mi ovšem opět podařilo potlačit. Dodával jsem si odvalu tím, že operace laserem jistě všechno spraví. Jen díky tomu jsem si dokázal vnutit myšlenku, že celou tu torturu zvládnou ještě jednou. Měsíc po první operaci přišlo na řadu druhé oko.

Úspěch operace nebyl kdovíjaký, zrak se mi nijak výrazně nezlepšil, ale přinejmenším se jim podařilo zastavit postup choroby. Nějakou přesnější prognózu ale experti vyslovit nechtěli. Průběh mé choroby byl vzácný. A protože kromě laseru neexistovala žádná další léčebná metoda, pro oční lékaře se kapitola Saliya Kahawatte uzavřela.

Mé perspektivy byly mlhavé ve všech ohledech. Přesto jsem se nutil myslet pozitivně. To zvládneš, soustřeď se na školu a na sport, přesvědčoval jsem sám sebe.

Ve škole jsem si musel zorganizovat úplně nový režim. Dříve jsem nejraději sledoval vyučování z poslední lavice. Teď jsem se musel přestěhovat do první řady, abych se alespoň částečně chytal. Přestože jsem seděl přímo před tabulí, jen málokdy se mi podařilo rozluštit, co učitel napsal, takže mi to musel předčítat spolužák, který se mnou seděl. Učebnice mi přirozeně taky nebyly k ničemu. Slova jsem rozlišoval jen s lupou a namáhalo mě to.

Při každodenním tréninku mě podporovaly sestra i matka, chodily se mnou na stadion a hlásily mi časy kol. Moje hobby se tedy podařilo zachránit. Realizoval jsem se sportem, učil jsem se do školy, všechno ostatní mi bylo ukradené. S kamarády jsem se skoro nepotkával, na holky jsem nemyslel vůbec. Nejspíš si mezi sebou šuškaly: „Salimu šiblo, pořád jen běhá jako blázen.“ Klidně si to mohly říkat, bylo mi to jedno.

Můj cíl na léto 1986 byl jasný: Za každou cenu jsem se chtěl zúčastnit závodu ulicemi – a samozřejmě jsem ho chtěl

vyhrát. Zakousnul jsem se do vypracování vlastního tréninkového programu. Přišel za mnou trenér a nabízel mi, že můžu trénovat pod jeho dohledem. Nabídku jsem odmítnul. Měl jsem už po krk lidí, kteří mi říkali, co mám a nemám dělat.

O několik let později mi matka řekla: „Pořád jen běhat, běhat, běhat... Byl jsi jako Forrest Gump.“

Určitě měla pravdu, utíkal jsem před svými problémy. Kdyby nebylo školy, možná bych po vzoru Forresta Gumpa přeběhnul celý kontinent. A stejně jako Forrest jsem byl šťastný, když jsem mohl běhat a namáhat se.

Při prvním závodu ulicemi jsem zvládnul 11,5 kilometru za 42 minut. Ve své věkové kategorii jsem byl nejlepší. V místních novinách vyšel o mém úspěchu krátký článek. Byl jsem pyšný a šťastný.

Problémy? Nevedeme. Svoji zrakovou poruchu jsem úplně vymazal z hlavy.

DRUHÁ KAPITOLA

Současnost. Struktury

Den musí začít poklidně. Vzbudím se v pět hodin, budík začne zvonit ve čtvrt na šest, vstanu a začnu svůj rituál. Duševně jsem odpočatý a svěží, ale tělo je ještě tuhé a ospalé. Vypiju proto půl litru vlažné vody. Když tělu poskytněš takové množství tekutin, tak si pomyslí: Wow, o co tady jde? Tolik vody na jeden zátať! A hned se rozběhne látková výměna. Potom si uvařím šálek kávy, pohodlně se usadím a vypiju ho. Následně začnu krájet a vařit. Ráno jím devět druhů zeleniny, všechny je podusím na ájurvédský způsob.

Lidi jsou celí bez sebe, když jim řeknu, že se stravuju ájurvédsky. Připadá jim to fascinující. Je to přitom docela jednoduché, stačí pamatovat na jediné kouzelné slůvko: disciplína.

Podle ájurvédkého učení existuje pět elementů – prostor, vzduch, voda, oheň, země – a tři základní lidské charaktery: pitta, váta a kapha. Každému charakteru dominují jiné elementy. Aby člověk dosáhnul vnitřní harmonie, stravuje se způsobem vhodným pro jeho charakter. Můj dominantní charakter určila moje srílanská babička, už když jsem byl dítě. Vypozorovala, že jsem velice bystrý, rychlý, neúnavný, temperamentní, nabitý energií a humorem.

Jinými slovy: pitta. Měl jsem v sobě hodně ohně a relativně málo vody – chyběla mi vyrovnaná rozvážnost vodní hladiny. Proto mi dělá dobře zelenina, hlavně zelí a kořenová zelenina. Vyhýbám se potravinám s vysokým podílem cukrů a kyselin. Nejím ani červené maso, ájurvédská kuchyně je tak jako tak naprosto vegetariánská.

Když jsem ráno hotový s krájením a dušením zeleniny, prostřu stůl a namíchám si tvaroh s řepkovým olejem. K tomu si naservíruju tři různé druhy ovoce a porci celozrnné rýže nebo tmavého pečiva. Poté jdu do koupelny, umyju se a v šest hodin začnu snídat. Zabere mi to celou hodinu. Pohodlně se usadím, poslouchám ranní zpravodajství a spokojeně žvýkám zeleninu. V sedm hodin vypnu rádio a chvíli si užívám ticho. K tomu patří vonné tyčinky, dechová cvičení a krátká meditace.

Podle mě se kolem dechových cvičení, meditace i ájurvédskeho stravování dělá hrozný cirkus. Vzletné proslovy, komplikované semináře... Nebylo by jednodušší prostě s tím začít? Zhluboka se nadechnout, zadržet dech a pomalu vydechnout. Úplně jednoduché. Možná bych takhle neměl mluvit, protože díky častým pobytům na buddhistické Srí Lance je pro mě meditace samozřejmostí. Přesto si myslím, že se ji každý dokáže rychle naučit. Skoro každý totiž při náročných situacích dýchá zhluboka. A tak to má být, protože když člověk klidně a zhluboka dýchá, tak se uvolní. Těžké myšlenky se odlehčí, nepříjemné pocity se vypaří a duše získá sílu. Tomu se říká meditace.

Moje ranní meditace trvá do té doby, než dohoří vonné tyčinky, tedy asi dvacet minut. Potom vyrazím ven.

K mé práci patří i to, že musím denně absolvovat několik schůzek s rozdílnými lidmi a rozdílnými tématy. Přijímám klienty, pořádám firemní semináře, vyučuju ve školách a rádím kuchařům a hotelovým manažerům. Někdy taky zůstanu v kanceláři, analyzuju ekonomická data, rozpracovávám